

Handen en voeten geven aan verlangen

Verenigde Protestantse
Kerk in België
Vorming

Liturgische handreiking Adventsperiode 2018

Met deze liturgische handreiking voor de Adventsperiode wil Protestantse Solidariteit in samenwerking met het Protestantse Vormingswerk gelegenheden bieden om het project te integreren in de eredienst.

Inleiding

De tijd van Advent is de tijd van de verwachting van de Messias en daarmee de verwachting van de Messiaanse tijd, een tijd van recht en vrede. Het verlangen naar een wereld die goed is, een waardige toekomst: Het Land van verlangen. Dit verlangen biedt een breder perspectief en is dan ook een alternatief voor het verlangen dat door onze consumptiecultuur wordt opgeroepen. Het land van verlangen biedt een horizon, een vooruitblik met twee parallel lopende horizonten: een spirituele zin, voeding voor de ziel, verlangen naar de ervaring van dit geheim. En tegelijkertijd een verlangen naar het land van melk en honing, als concreet bestaande werkelijkheid hier en nu. De liturgie biedt daarom beelden van dit verlangen op 'vrede, licht, warmte, goedheid en nieuw begin'¹.

Het Adventsproject van Protestantse Solidariteit vraagt aandacht voor het orthopedisch centrum in Macenta in Guinee. Het centrum is met beperkte middelen het nationale referentiecentrum geworden in de strijd tegen lepra. Men verzorgt er allerlei fysische afwijkingen: klompvoeten, amputaties, lepra-patiënten, ... Verminking, wat ook de oorzaak ook moge zijn, brengt mensen in een preciaire onzekerheid, en dit in een bevolkingsgroep waarvoor het leven al niet moeiteloos verloopt.

Het centrum heeft dan ook haar verlangens, namelijk om tegen 2020 alle mensen autonoom te maken om hun sociale, economische en politieke integratie te bevorderen, zonder enig onderscheid.

Handen en voeten geven aan hun verlangens voor een menswaardige toekomst dat kunt u doen door het project te steunen met collectes. U kunt echter één of meerdere zondagen ook een eredienst hier aan wijden. Het thema achter alle liturgie is het Verlangen op de bodem van onze ziel.

1e thema: patiënten aan woord

2e thema: De familie

3e thema: Maak recht wat krom is – Orthopedisten aan het woord.

Als mogelijkheid om geld in te zamelen, is het organiseren van een solidariteitsmaal één van de mogelijkheden. Tom Schepers, pionier in de VPKB gemeente Aalst, heeft samen met zijn kookclub aan de hand van de Bijbellezingen een viergangenmenu uitgewerkt.

U kunt deze recepten gebruiken om een maaltijd te organiseren en het geld te doneren. U kunt bijvoorbeeld ook het vruchtentaartje in grotere hoeveelheden maken en deze verkopen. Laat het u smaken.

---

¹ Uit Jan de Jongh, Fragmenten en bouwstenen, Meinema 2005

Vooraf

Het project van Protestantse Solidariteit gaat om het geven van mobiliteit aan kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen die minder valide zijn. Door hen orthopedische zorg te bieden, kunnen zij een waardig leven opbouwen of verder zetten¹. We kiezen ervoor om aandacht te besteden aan het minder valide lichaam ver weg en dichtbij. Voor we dit kunnen doen zullen we ook wat theologische vragen moeten stellen, die een ieder voor zich in de eigen gemeente situatie kan uitwerken.

1. De kerk is geroepen tot een inclusieve gemeenschap, een plaats waar de muren worden doorbroken als het gaat om vooroordelen, haat, onverdraagzaamheid, onverschilligheid, competitie en angst. Mensen met een minder valide lichaam lopen tegen deze muren aan. Hoe maken wij in onze gemeente ruimte voor het minder valide lichaam: is de ruimte toegankelijk, kunnen we elkaar ontmoeten op gelijke hoogte, worden gaven van een ieder herkent?
2. Het is goed te beseffen dat we allemaal onze beperkingen hebben, en dat we allemaal onze gaven hebben gekregen. Een ieder van ons valide en minder valide brengt gaven mee naar de Kerk. Toch dienen we er rekening mee te houden dat men kan worstelen met zijn of haar beperkingen, dat dit ook vaak een worsteling met God is: waarom overkomt het mij, mijn kind, mijn partners of vriend(in)?
3. Een fundamentele uitdaging voor de theologie is de aanwezigheid van handicaps in ons leven en welke inhoud we geven aan vergeving. Ieder van ons wordt geboren zoals wij zijn, met onze gaven en onze tekortkomingen, opdat Gods werken in ons geopenbaard zouden kunnen worden. Mozes werd geroepen, niet ondanks zijn beperking maar met zijn beperking. Als we denken aan vergeving, denken we meestal aan schuld en verlossing. Maar het hedendaagse Griekse woord voor vergeving is synchoreosis. Het woord betekent letterlijk "bij elkaar passen" (syn-chore-sis), "dezelfde ruimte delen" of "ruimte maken voor alle mensen". Misschien helpt een dergelijk begrip ons tekortkomen te onderscheiden van zonde en schuld
4. Vrouwen en mannen met een minder valide lichaam worden vaak gezien als zwak, hulpbehoevend. Zij worden vaak het object van onze liefdadigheid, zij die ontvangen wat anderen kunnen geven. Dit betekent dat minder validen de andere kerkleden niet kunnen ontmoeten op basis van gelijkheid, en zich zo minder mens voelen of vaak ook worden behandeld. Evangelielezingen waarin verteld wordt dat Jezus mensen geneest, kunnen de kans lopen teveel in te zoomen op het lichamelijke, op het onaffe, het onvolmaakte van de mens dat voltooiing nodig heeft. Op maatschappelijk niveau betekent Heling het wegnemen van sociale barrières, het aanvechten van onderdrukkende systemen en structuren die onmenselijken. De minder valide krijgt de rechtmatige plaats terug in de maatschappij.
5. Ongemerkt gaan we vaak ook theologisch uit van het perfecte, schone lichaam, gemaakt naar Gods beeld en gelijkenis. Het is belangrijk om ook mensen met een beperking te blijven zien als gemaakt naar Gods beeld en gelijkenis. Hier komen we op een cruciaal punt want Jezus als beeld bij uitstek van onze God, komt tot ons in het gebroken vlees van mensheid (Joh 1:14) maar ook na zijn sterven en bij zijn opstanding bleven de wonden zichtbaar.
6. De kerk als één lichaam. Mensen met een beperking worden gezien als zwak en afhankelijk van hulp. In de brieven van Paulus wordt duidelijk dat zwakte geen kenmerk is van een individu maar van de gehele kerkgemeenschap. De minder validiteit van één gaat ons allen aan. In onze verbrijzelde wereld en elk van ons is een klein, kwetsbaar en kostbaar deel. Wij

allen houden de schat van Gods leven in aarde potten, en wij houden dit samen, samen worden we hiertoe in staat gesteld.

Thema 3: Maak recht wat krom is

Lezingen

Maleachi 3,1-5

Psalm 126

Filippenzen 1,3-11

Lucas 3,1-6

Alternatieve lezing Opb 10

Bij de lezingen

Voor iemand die minder mobiel is, moet de lezing van de evangelist Lukas als muziek in de oren klinken: bochtige wegen recht, oneven paden vlak. Een wereld zonder drempels, de hemel op aarde. Wie ooit wel eens afhankelijk is geweest van een rolstoel of met krukken heeft rond gestapt, weet hoeveel deuren en activiteiten ineens ontoegankelijk en onbereikbaar worden.

Deze contextuele manier van lezen, brengt ons bij de vraag wie er van die weg gebruik gaat maken? In de tekst is het de Heer zelf. Het laat ons toe om punt vier aan te raken. Jezus als beeld bij uitstek van onze God, komt tot ons in gebroken lichaam, (Joh 1:14), een lichaam dat zoekt naar een wereld zonder drempels.

De evangelist Lukas begint zijn geboorte verhaal echter niet zonder context. Nadrukkelijk laat hij horen wanneer zijn verhaal afspeelt. In het vijftiende jaar van Keizer Tiberius. We horen wie de heersers van die tijd waren. Zo komen de rechte wegen van de Romeinen in beeld. Deze wegen, de heirbanen vormden snelle militaire verbindingen tussen legerkampen en bevoorradingsposten. Wegen van de heersers van die tijd en die leiden naar verminking en een gebroken wereld.

Ook hierbij kunnen we de vraag stellen: welke Heer en Koning verwachten wij?

Maleachi stelt deze Heer en Messias voor als een rechter. Als iemand die het recht van de dagloner, de wees en de weduwe zal verdedigen. En ieder die hun rechten verdrukt aanklagen.

Welke wegen leggen wij aan, hoe structuren wij onze wereld? Maken we een wereld waar ouderen, mensen die slecht ter been zijn, mensen met onzichtbare handicaps, vrij kunnen gaan? Maken we hulpmiddelen zodat minder validen ook op weg kunnen, en minder afhankelijk worden van anderen, zelfstandig kunnen leven?

Ook in onze samenleving zijn er nog heel veel hindernissen op weg naar een vreedevolle wereld voor iedereen, een wereld waar ieder tot zijn of haar recht kan komen. Volgens de Bijbel is gerechtigheid de weg naar vrede. Ieder mens tot hun recht laten komen, ons engageren om hindernissen weg te werken, kiezen voor rechtvaardigheid en het pad naar vrede effenen, is de opdracht van ieder die zich christen noemt.

Reflectie

Met de intredestoet of halverwege de dienst brengen we iemand in een rolstoel binnen, bewust liggen er obstakels, door bijv stoelen in het middengang te zetten. De weg met obstakels kan ook gemaakt worden door een groot bord, of verschillende plakaten neer te zetten waarop allerlei hindernissen staan vermeld die gehandicapten in Macenta meemaken: slechte wegen, geen geld

voor orthopedische hulp, discriminatie, sociale uitsluiting, evt aanvullen met hindernissen in onze samenleving.

Met de kinderen

Kennismaken met Jean en Paul (de dokter) ppt

Jean had een zwaar auto-ongeluk en men wilde zijn been amputeren. Paul de dokter heeft dit kunnen verhinderen, hij heeft speciale krukken gemaakt zodat Jean kan stappen. Jean heeft nu wel kinesitherapie nodig om weer te kunnen stappen.

Eventueel kinderen laten oefenen met krukken of een rolstoel, is dat gemakkelijk?

Als iemand wel een been mist, heeft hij een prothese nodig. Hoelang denken jullie dat het duurt voor een prothese gemaakt is?

Doktoren als Paul, helpen mee de hindernissen op te ruimen.

Zoals Paul het zegt: Als ik onze patiënt weer zie rijden op zijn motor of met de auto, dan ben ik zeer gelukkig, omdat ik weet dat voor hem de paden weer begaanbaar zijn. De weg kan ik niet effenen maar ik kan wel zorgen dat de prothese zorgt dat hij weer op weg kan gaan naar zijn werk.

Tekstsuggesties

Geloven

Geloven is een doe - woord
een opdracht die concreet gebeurt
in het dagelijks leven.

Het is bouwen aan een groep
waar mensen met elkaar verbonden zijn
als ranken aan de wijnstok.
waar de kleinen worden groot gemaakt.
en de armen zalig geprezen,
waar zachte moed wordt geleerd,
waar honger naar gerechtigheid
levenskracht is
en waar, vanuit het alledaagse samenleven,
vrede wordt gemaakt.

Geloven is bouwen aan een groep
waar het geknakte riet niet gebroken wordt,
waar wie verlamd was
weer kan opstaan,
nieuwe kracht opdoet in handen en voeten
om te leven.

Geloven is oog krijgen
voor mensen langs de weg
en gaandeweg ontdekken
dat wat voor de minsten is gedaan,
aan Hem is gedaan.

Geloven is bouwen aan een groep
die zout is in de wereld,
licht in het donker,

gist in het deeg.

Geloven is een doe - woord,
een opdracht die nooit af is.
Het is doorgaan en volhouden,
soms met velen,
vaak ook alleen,
tegen de hele wereld in,
alleen met die zekerheid
dat iemand is voorgegaan,
en ook nu met ons blijft meegaan.

Dan is het Advent

Zeg me 'wanneer is het advent?'

*als de gevangenen uit hun kerkers komen
getekend maar vrij ...*

*als de wonden van de gemartelden zich
sluiten en genezen ....*

dan is het advent

Zeg me 'wanneer is het advent?'

*als het land toebehoort
aan hen die het bewonen
en het loon van de arbeid
aan hen die het verdienen
dan is het advent*

Zeg me 'wanneer is het advent?'

als de verslagenen zich weer oprichten

*als de dorstenden uit de bron kunnen
drinken
als de zieners gelukkig zijn en dromen
als onze moeder aarde plaats heeft voor
allen
en wij, mensen, haar verzorgen als ons kind
...
als niemand meer hoeft te sterven
een erbarmelijke dood door de machthebber
dan is het advent.*

Fr. en U. Barth

Krom

Krom
is onze samenleving.
Krom van zinnen en gedachten,
tegensputterend, gewelddadig, vaak
onrechtvaardig.
Geen plaats voor de kleinen,
voor de zwakken en gekwetsten.
Krom
lijkt het pad van de mensen.

Recht
willen we de wereld.
Rechtvaardig en oprecht.
Vechtend, bewust en overtuigend.
Met ruimte voor kinderen,
rechten voor vrouwen en mannen.
Recht
is de hoop van de mensen.
Wat krom is
maakt Jezus recht,
gebrokenen richt Hij weer op,
ontheemden zijn z'n vrienden
en kleinen maakt Hij groot.
De wereld vertrouwen we toe
aan deze nieuwe verwachtingstijd.

ⁱ De Ecumenical Disability Advocate Network publiceerd in 2007 een rapport met theologische gedachten over dit thema. Een aantal elementen stip ik hier aan.
<http://www.dsfnetwork.org/assets/Uploads/2007-04-22-Brazil-Report-April-07.pdf>